

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 17. lokakuuta 2019
(OR. en)

13217/19

FREMP 148	DATAPROTECT 241
JAI 1075	DIGIT 155
EJUSTICE 130	EDUC 411
DROIPEN 165	EMCO 5
COHOM 118	EMPL 513
ANTIDISCRIM 40	GENDER 45
ASILE 40	JEUN 108
ASIM 119	JUSTCIV 184
COPEN 398	MIGR 173
COSI 209	SOC 677
COTER 137	VISA 219
CT 99	DEVGEN 192
DAPIX 299	SUSTDEV 142

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 7. lokakuuta 2019

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 12357/19

Asia: Neuvoston päätelmät perusoikeuskirjasta 10 vuoden jälkeen:
tilanneselvitys ja työn jatkaminen

Neuvosto hyväksyi 7. lokakuuta 2019 pidetyssä istunnossaan tämän ilmoituksen liitteenä olevat päätelmät.

Neuvoston päätelmät perusoikeuskirjasta 10 vuoden jälkeen:**tilanneselvitys ja työn jatkaminen****JOHDANTO**

1. Neuvosto palauttaa mieleen, että Euroopan unioni on yhteisiin arvoihin perustuva unioni, kuten Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa todetaan. Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä demokratia- ja yhteiskuntamalliemme pohjana toimivat yhteiset arvot ovat Euroopan vapauden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin perusta. Oikeusvaltioperiaate, jolla on olennaisen tärkeä rooli kaikissa demokratioissamme, on keskeinen tae sille, että näitä arvoja suojellaan hyvin. Kaikkien jäsenvaltioiden ja EU:n on noudatettava sitä kaikilta osin¹.

¹ Uusi strateginen ohjelma 2019–2024, jonka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 20. kesäkuuta 2019.

2. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille, että on kulunut 10 vuotta siitä, kun EU:n perusoikeuskirjasta tehtiin oikeudellisesti sitova EU:n toimielimille, elimille, toimistoille ja virastoille sekä EU:n jäsenvaltioille näiden soveltaessa EU-lainsäädäntöä. Neuvosto korostaa, että perusoikeuskirjalla on sama oikeudellinen arvo kuin Euroopan unionin perussopimuksilla. Neuvosto toteaa, että perusoikeuskirja on yksi nykyaikaisimmista ja laajalaisimmista oikeudellisesti sitovista perusoikeusasiakirjoista.
3. Neuvosto suhtautuu myönteisesti perusoikeuskirjan soveltamista vuonna 2018 koskevaan komission kertomukseen² ja EU:n perusoikeusviraston vuoden 2019 kertomukseen perusoikeuksista³. Kuten komission ja perusoikeusviraston kertomuksista käy ilmi, syrjimättömyyden alalla on edelleen haasteita. Näin ollen neuvosto toistaa sitoumuksensa torjua syrjintää kaikkien perusoikeuskirjan 21 artiklan 1 kohdassa lueteltujen perusteiden osalta. Neuvosto on tyytyväinen vuonna 2018 käynnistettyihin uusiin aloitteisiin, joilla edistetään perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, ja korostaa, että tässä työssä on jatkossakin sitouduttava voimakkaasti edistämään ja suojelemaan perusoikeuksia sekä varmistamaan, että perusoikeuskirjan koko potentiaali hyödynnetään.

² 10064/19.

³ 10116/19.

4. Neuvosto korostaa Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön merkitystä perusoikeuskirjan tulkinnassa ja soveltamisessa sekä tunnustaa kansallisten tuomioistuinten kasvavan roolin perusoikeuskirjan tehokkuuden varmistamisessa.
5. Neuvosto vahvistaa sitoutumisensa unionin liittymiseen Euroopan ihmisoikeussopimukseen, sen mukaisesti kuin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa on vahvistettu. Neuvosto toteaa, että EU:n Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittymisen tavoitteena on unionin yhteisten arvojen lujittaminen, unionin oikeuden tehokkuuden parantaminen ja perusoikeuksien suojelun johdonmukaisuuden lisääminen Euroopassa.
6. Perusoikeudet voivat toteutua vain, jos ihmiset elävät oikeusvaltioperiaatteen perustuvassa demokraattisessa yhteiskunnassa, jossa oikeuslaitoksen riippumattomuus on olennainen osatekijä. Näin ollen neuvosto ilmaisee tyytyväisyytensä konferenssiin "Kuinka turvata yhteiskuntiemme resilienssi muuttuvassa Euroopassa – demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien keskinäisriippuvuus", jonka puheenjohtajavaltio Suomi järjesti 10.–11. syyskuuta Helsingissä. Konferenssissa todettiin, että nämä normit ja arvot liittyvät toisiinsa erottamattomasti ja vahvistavat toisiaan.
7. Neuvosto suhtautuu myönteisesti neuvoston puheenjohtajavaltioiden järjestämiin perusoikeuskirjaan liittyviin konferensseihin ja odottaa kiinnostuneena seuraavaa konferenssia, jonka aiheena on "EU:n perusoikeuskirjasta totta kaikille: sopimuksen 10-vuotispäivä". Kyseisen konferenssin järjestävät komissio, puheenjohtajavaltio Suomi sekä perusoikeusvirasto 12. marraskuuta 2019. Konferenssi tarjoaa tervetulleen tilaisuuden pohtia, miten perusoikeuskirjan käyttöä ja tuntemusta voidaan edistää kaikkien perusoikeuskirjan täytäntöönpanoketjuun osallistuvien toimijoiden keskuudessa, jotta sen vaikutukset kansalaisten elämään toteutuisivat kaikilta osin.

8. Neuvosto palauttaa mieleen 9. huhtikuuta 2019 hyväksymänsä päätelmät "Kohti yhä kestävämpää unionia vuoteen 2030 mennessä"⁴. Neuvosto korostaa, että perusoikeuksien toteutuminen, mukaan lukien sen varmistaminen, että perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia noudatetaan, on edellytys kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiselle ja ketään ei jätetä -periaatteen toteutumiselle.

EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJAN SOVELTAMINEN: TILANNEKATSAUS JA TYÖN JATKAMINEN

9. Neuvosto kehottaa seuraavia sidosryhmiä edistämään EU:n perusoikeuskirjan täytäntöönpanoa oman toimivaltansa puitteissa ja varmistamalla, että tätä varten on käytettävissä riittävästi henkilöstöä ja taloudellisia resursseja:

⁴ Euroopan unionin neuvoston päätelmät "Kohti yhä kestävämpää unionia vuoteen 2030 mennessä", 9. huhtikuuta 2019 (8286/19).

10. Neuvosto vahvistaa sitoumuksensa ottaa huomioon perusoikeuskirjan soveltamista koskeva ohjeistus, mukaan lukien suuntaviivat menettelyvaiheista perusoikeuksien kunnioittamisen tarkistamiseksi neuvoston valmisteluelimissä⁵, ja ilmoittaa olevansa valmis tutkimaan keinoja, joilla tätä ohjeistusta voitaisiin hyödyntää tehokkaammin neuvoston valmisteluelimissä muun muassa koulutuksen avulla.
11. Neuvosto palauttaa mieleen perusoikeusviraston lausunnon 4/2018 perusoikeuskirjan täytäntöönpanon haasteista ja mahdollisuuksista⁶, erityisesti siihen sisältyvän lausunnon nro 8, jossa suositellaan perustamaan vuosittainen perusoikeuskirjaa koskeva tietojenvaihto neuvoston FREMP-työryhmän yhteyteen. Neuvosto panee myös merkille Euroopan unionin perusoikeuskirjan täytäntöönpanosta EU:n institutionaalisessa kehyksessä 12. helmikuuta 2019 hyväksytyn Euroopan parlamentin päätöslauselman⁷ ja erityisesti sen, että siinä parlamentti kehottaa jäsenvaltioita vaihtamaan säännöllisesti tietoja ja kokemuksia perusoikeuskirjan käytöstä, soveltamisesta ja valvonnasta.

⁵ 20. tammikuuta 2015 annetut neuvoston suuntaviivat menettelyvaiheista perusoikeuksien kunnioittamisen tarkistamiseksi neuvoston valmisteluelimissä (5377/15).

⁶ Saatavilla osoitteessa https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-opinion-04-2018_charter-implementation.pdf

⁷ Euroopan parlamentin päätöslauselma, 12. helmikuuta 2019, Euroopan unionin perusoikeuskirjan täytäntöönpanosta EU:n institutionaalisessa kehyksessä, P8_TA(2019)0079.

12. Neuvosto toteaa, että on hyödyllistä vaihtaa perusoikeuskirjan täytäntöönpanoa koskevia hyviä käytäntöjä kansallisella tasolla ja jäsenvaltioiden välillä sekä käydä temaattisia keskusteluja perusoikeuskirjasta. Neuvosto palauttaa mieleen, että FREMP-työryhmässä käytiin tästä aiheesta keskustelu Suomen puheenjohtajakaudella, ja sitoutuu jatkamaan tällaista vuoropuhelua vuosittain.
13. Neuvosto panee huolestuneena merkille, että hiljattain toteutetun perusoikeuskirjan tuntemusta koskeneen Eurobarometri-tutkimuksen⁸ tulosten mukaan perusoikeuskirjaa tunnetaan edelleen huonosti. Se panee myös merkille, että perusoikeusviraston perusoikeuksien tilaa koskevassa vuoden 2019 kertomuksessa on huomautettu, ettei kansallisella tasolla ole politiikkoja, jotka edistäisivät perusoikeuskirjan tuntemusta ja täytäntöönpanoa.
14. Neuvosto kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan perusoikeuskirjaan liittyviä tiedotus- ja koulutustoimia, muun muassa niitä, joita kohdistetaan poliittisiin päättäjiin, viranhaltijoihin ja oikeusalan toimijoihin sekä kansallisiin ihmisoikeusinstituutioihin, kansalaisjärjestöihin ja muihin ihmisoikeuksien puolustajiin. Lisäksi neuvosto kehottaa jäsenvaltioita tuomaan perusoikeuskirjan oikeuslaitoksen tietoon ja suosittelee harkitsemaan perusoikeuskirjaa koskevien suuntaviivojen ja koulutusohjelmien laatimista ja toteuttamista. Neuvosto korostaa myös, että on tärkeää antaa suurelle yleisölle helposti saatavilla olevaa tietoa perusoikeuskirjaan kirjatusta oikeuksista, jotta voidaan edistää kansalaisten sitoutumista siihen.

⁸ Erityiseurobarometri 487b "Awareness of the Charter of Fundamental Rights of the European Union", toteutettu Euroopan komission pyynnöstä maaliskuussa 2019.

15. Neuvosto kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että niiden kansalliset menettelysäännöt, joilla säännellään EU:n lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvan kansallisen lainsäädännön oikeudellista valvontaa ja vaikutustenarviointeja, ovat perusoikeuskirjan mukaisia. Se suhtautuu myönteisesti komission ja perusoikeusviraston tarjoamiin välineisiin, joilla autetaan jäsenvaltioita tässä yhteydessä, ja kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään näitä välineitä täysipainoisesti.

Komissio

16. Neuvosto on tyytyväinen tärkeään työhön, jonka komissio on tehnyt perusoikeuskirjan tehokasta täytäntöönpanoa koskevan strategiansa puitteissa⁹. Neuvosto kehottaa komissiota jatkamaan toimiaan sen varmistamiseksi, että kaikki sen lainsäädäntöaloitteet ja poliittiset aloitteet ovat perusoikeuskirjan mukaisia, sekä tutkimaan, onko strategiaa tarpeen tarkistaa.
17. Jotta varmistettaisiin perusoikeuksien noudattaminen kaikilla politiikan aloilla, neuvosto kehottaa komissiota arvioimaan jatkossakin järjestelmällisesti kaikkien merkityksellisten säädösehdotusten vaikutukset perusoikeuksiin ja parantamaan tällaista arviointia entisestään.

⁹ Komission tiedonanto "Euroopan unionin strategia perusoikeuskirjan panemiseksi tehokkaasti täytäntöön", 19. lokakuuta 2010, KOM(2010)573.

18. Neuvosto korostaa komission yhdessä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoiman Euroopan oikeusportaalin merkitystä perusoikeuskirjasta tiedottamisen sekä sen soveltamisen ja käytön edistämisessä. Se kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään edelleen Euroopan oikeusportaalit muun muassa niin, että Euroopan oikeusportaaliin perustetaan erityinen sivu, jolla jäsenvaltiot voivat julkaista ja päivittää perusoikeuskirjasta tiedottamisessa ja sen käytössä havaittuja hyviä käytäntöjä.

Perusoikeusvirasto

19. Neuvosto on tyytyväinen perusoikeusviraston keskeiseen rooliin, joka sillä on perustamisasetuksensa¹⁰ mukaisesti perusoikeuksia koskevan asiantuntemuksen tarjoamisessa. Se hoitaa tätä tehtävää erityisesti keräämällä ja analysoimalla tietoa perusoikeuksien tilasta jäsenvaltioissa. Neuvosto on tyytyväinen viraston tekemään perusoikeuskirjaa koskevaan työhön erityisesti tiedottamisen, sähköisten välineiden ja perusoikeuskirjaa koskevan koulutuksen osalta. Neuvosto kehottaa perusoikeusvirastoa jatkamaan välineiden ja koulutuksen kehittämistä, myös oikeusalan ammattilaisille, ja tukemaan jäsenvaltioita ja EU:n toimielimiä, elimiä ja virastoja perusoikeuskirjan täytäntöönpanossa sekä siinä, että perusoikeuksien noudattamisen kulttuuria edistetään kaikkialla unionissa.

¹⁰ Neuvoston asetus (EY) N:o 168/2007, annettu 15. helmikuuta 2007.

20. Neuvosto vahvistaa olevansa valmis hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla perusoikeusviraston asiantuntemusta ja tietoja valmistellessaan aloitteita, jotka voivat vaikuttaa perusoikeuksiin. Neuvosto palauttaa mieleen mahdollisuuden pyytää virastolta neuvoa-antavia lausuntoja sen toiminnan alaan kuuluvista erityisistä aihealueista tai neuvoston lainsäädäntömenettelyjen aikana omaksumista kannoista. Neuvosto pyytää EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioita harkitsemaan viraston keräämien tietojen käyttämistä useammin, kun ne valmistelevat perusoikeuksiin liittyviä lainsäädännöllisiä ja poliittisia aloitteita.
21. Neuvosto muistuttaa ulkopuolisten arvioijien ja viraston hallintoneuvoston aiemmista suosituksista, joiden mukaan viraston toiminnan oikeudellista selkeyttä, tehokkuutta ja vaikutusta on tarpeen lisätä entisestään. Tältä osin neuvosto toistaa, että se aikoo tarkastella huolellisesti viraston perustamisasetuksen¹¹ muuttamista koskevaa ehdotusta, jonka komissio mahdollisesti päättää antaa muun muassa tehdäkseen virastosta EU:n virastoja koskevan yhteisen lähestymistavan mukaisen, jotta hallintoa ja tehokkuutta voidaan parantaa.

¹¹ Neuvoston asetus (EY) N:o 168/2007, annettu 15. helmikuuta 2007.

Kansalliset ihmisoikeusinstituutiot, tasa-arvoelimet ja muut kansalliset mekanismit

22. Neuvosto korostaa, että riippumattomille kansallisille ihmisoikeusinstituutioille, tasa-arvoelimille ja muille ihmisoikeusmekanismeille on taattava suotuisa toimintaympäristö. Niillä on keskeinen rooli perusoikeuksien suojelussa ja edistämisessä sekä perusoikeuskirjan noudattamisen varmistamisessa. Neuvosto kannustaa jäsenvaltioita sekä komissiota, perusoikeusvirastoa ja muita unionin toimielimiä, elimiä ja virastoja tehostamaan yhteistyötään näiden mekanismien kanssa ja tukemaan niitä niiden tehtävissä, myös perusoikeuskirjan täytäntöönpanon ja edistämisen osalta.

Kansalaisyhteiskunta

23. Neuvosto panee merkille kansalaisyhteiskunnan järjestöjen keskeisen roolin perusoikeuksien edistämisessä paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU:n tasolla muun muassa siinä, että lisätään oikeuksien haltijoiden tietoisuutta perusoikeuksien toteutumisesta ja tuetaan heidän pyrkimyksiään harjoittaa ja puolustaa oikeuksiaan kansainvälisen, EU:n ja kansallisen lainsäädännön puitteissa. Neuvosto muistuttaa, että on tärkeää poistaa tarpeettomat, laittomat tai mielivaltaiset kansalaisyhteiskunnan toiminnan rajoitukset ja pidättäytyä luomasta sellaisia, ja toteaa, että kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kannalta avoin, riittävä ja helposti saatavilla oleva rahoitus on ratkaisevan tärkeää. Neuvosto odottaa kiinnostuneena uutta oikeusalan, perusoikeuksien ja arvojen rahastoa koskevan lainsäädäntötyön jatkumista.